

Aktivity a výzvy

č.2

Otec Joy, zaznamenali sme správy o desivých povodniach na území Kéraly. Môžete nám o tom povedať viac?

Otec Joy: Samozrejme. Všetko sa to odohralo koncom minulého leta, v auguste 2018. Silné dažde rozvodnili rieky, ktoré sa začali vylievať zo svojich korýt. Vody bolo toľko, že ani väčšina vodných nádrží ju už nedokázala udržať, a tak museli byť otvorené, aby sa nepretrhli. Voda sa liala doslova zo všetkých strán a brala všetko, na čo narazila. Domy, cesty, mosty, zvieratá aj ľudí... Mnoho obyvateľov ostalo odrezaných od sveta a od pomoci – najmä na vidieku a v horách, kam bolo pre zničené komunikácie takmer nemožné sa dostať. Celé rodiny uviazli na streche domu alebo inom vyvýšenom mieste bez jedla a vody často aj na niekoľko dní!

Aby ste mi správne rozumeli, obdobie monzúnov nie je v Kérole ničím nezvyčajným, obyvatelia sú zvyknutí na dažde a záplavy počas neho. Opakuje sa každý rok, keďže sa nachádzame v monzúnovej oblasti. Ale toto bolo niečo iné ako zvyčajne, oveľa horšie. Podľa miestnych to boli najhoršie povodne za posledných 100 rokov! Na takúto vodu neboli pripravení.

Trvalo asi dva týždne, kým sa dažde zmiernili a voda postupne klesla. Odhaduje sa, že pri týchto povodniach prišlo o život 400 ľudí a mnohí ostali nezvestní. Veľa domov bolo zrovnaných so zemou, poškodených alebo minimálne zanesených bahnom. Voda vzala aj množstvo zvierat, či už domácich, ale aj voľne žijúcich, a zničila polia a záhrady. Ľudia tak prišli o svojich milovaných, svoje domovy a mnohí aj o jediné živobytie, ktoré mali.

Jedným z príbehov ľudí, ktorí zažili povodne, je príbeh pána Antonyho a jeho rodiny. Je smutným, no krásnym rozprávaním o obrovskej odvahe a nezištnosti jednoduchého rybára, ktorý aj v najťažších chvíľach dokázal myslieť na iných. Porozprávala nám ho jeho dcéra Mala.

Trpiace rodiny v Kérole (zdroj: Breads Bangalore – India)

Stalo sa to 15. augusta tohto roku. Nikto z nás nečakal takúto povodeň. Voda sa odrazu prihnala z hôr a prúd bral všetko, čo mu stálo v ceste. Ľudia v panike kričali, snažili sa utiecť. Ja som rýchlo bežala do kuchyne, kde už vystrašene stáli mamka, brat aj starká. Hrozne som sa bála, nevedela som, čo robiť. Našťastie, ocko bol rybár, a tak hneď ako začala voda stúpať, bežal k lodi, odviazal ju a zobral nás všetkých do bezpečia. Potom znova nastúpil na loď, aby mohol pomôcť aj iným. Báli sme sa oňho, prehovárali sme ho, aby ostal s nami, no nedal sa presvedčiť. „Mám loď, musím im pomôcť!“ S týmito slovami odišiel.

V ten deň zachránil veľa životov, no večer, keď sa chcel celý vyčerpaný vrátiť naspäť k nám, nečakane ho strhol spodný prúd a zmizol pod vodou. Viacerí sa ponáhľali pomôcť mu, hľadali ho vo vode, ale márne. Jeho telo sa našlo až o niekoľko dní neskôr.

Bol to pre nás všetkých veľmi ťažký čas, v jeden deň sme prišli o všetko – o domov aj o ocka. Nevedeli sme, čo bude ďalej. Keď po niekoľkých dňoch voda opadla a

mohli sme sa vrátiť k nášmu domu, zistili sme, že okrem blata a menších škôd nie je veľmi zničený. Mali sme šťastie v nešťastí, ostala nám aspoň strecha nad hlavou – na rozdiel od mnohých iných. Bez ocka sme si však nevedeli predstaviť budúcnosť. On sa staral o našu rodinu, mamka prácu nemala a ja s bratom sme ešte študovali. V tejto bezradnej situácii sme však neostali dlho sami. Čoskoro o nás nejaki dobrí ľudia povedali saleziánom don Bosca a tí nám finančne pomohli.

Nášho ocka nám už nič nevráti a ani všetky peniaze sveta nezahoja ranu, ktorá v nás ostala, ale v tejto situácii pre nás podpora od saleziánov znamenala veľmi veľa. Vďaka nej sme v tom ťažkom čase po ockovej smrti dokázali pokryť základné životné potreby. Bez nej by sme s bratom museli ukončiť štúdium na vysokej škole, keďže sme neboli schopní ho ďalej platiť.

A hoci sa miesto po ockovi v našom srdci už asi nikdy úplne nezaplní, pomaly sa vraciame späť do bežného života. A sme veľmi vďační saleziánom, že nám v tom svojim darom pomohli.

> Výzva 18

Na začiatku tejto brožúry ste sa dozvedeli o klimatických zmenách – o tom, čo to je a prečo sa dejú, čo je to globálne otepľovanie a skleníkový efekt a aký dopad má toto všetko na našu planétu. **Teraz si môžeme spraviť jednoduchý pokus, aby sme v praxi videli, ako funguje taký skleníkový efekt:** (zdroj: www.debrujar.cz)

Pomôcky: 2 poháre, veľká sklenená miska, teplomer, voda, lampička

Návod: Oba poháre naplníme do $\frac{3}{4}$ studenou vodou. Jeden pohár zakryjeme sklenenou miskou. Na oba poháre necháme svietiť lampičku, prípadne môžeme využiť aj Slnko, ak dostatočne svieti. Počkáme najmenej 60 minút, potom poháre vezmeme a v oboch teplomerom odmeriame teplotu vody.

Záver: Voda v pohári pod miskou bude teplejšia ako v pohári bez misky. Miska v pokuse zohrala rovnakú úlohu, ako skleníkové plyny, ktoré zadržujú slnečné teplo v atmosfére.

Princíp, na akom funguje skleníkový efekt: Skleníkové plyny sú zlúčeniny, ktoré vďaka svojim fyzikálnym vlastnostiam prepúšťajú krátkovlnné žiarenie teplých telies a naopak, pohlcujú dlhovlnné žiarenie telies chladnejších, čím seba a okolie zohrievajú. V praxi teda prepúšťajú žiarenie Slnka smerom k Zemi, ktoré tak dopadne až na zemský povrch. Spätné žiarenie chladnejšieho povrchu Zeme už molekuly CO₂ dokážu pohltiť a ohrievajú tak okolitý vzduch. Z toho usudzujeme, že atmosféra sa zohrieva tým viac, čím vyššie je v nej množstvo skleníkových plynov. Odhaduje sa, že v súčasnosti skleníkové plyny zvyšujú teplotu asi o 33 °C oproti stavu, keby neboli v atmosfére žiadne. To je pre nás samo o sebe pozitívne, pretože bez nich by celá Zem bola zamrznutá (-18 °C). Je však rovnako jasné, že vyššie množstvo týchto plynov by teoreticky malo priniesť aj ďalšie zvyšovanie teploty.

> Výzva 19

Niekedy sa nám môže zdať, že veci, čo sa dejú vo svete, sa nás netýkajú. Že ja aj tak nič nezmením. Skúste si pozorne prečítať nasledovný príbeh a zamyslieť sa nad ním.

PRÍBEH O MORSKÝCH HVIEZDICIACH, BRUNO FERRERO

Nad morom sa rozpútala strašná búrka. Ostré poryvy vetra pretínali vodu, dvíhali ju v obrovských vlnách, ktoré narážali na pobrežie ako údery kladiva a ako oceľové radlice preorávali morské dno a vyhadzovali z hĺbín na desiatky metrov od mora malé zvieratká, kôrovce, mäkkýše.

Keď búrka prešla a voda sa utišila a ustúpila, pobrežie bolo plné bahna, v ktorom sa v agónii zmietať tisíce a tisíce morských hviezdíc. Bolo ich toľko, že pobrežie sa zdalo zafarbené do ružova.

Prilákalo to množstvo ľudí z celého pobrežia. Prišli si to nafilmovať aj televízia. Morské hviezdice sa už skoro nehýbali. Umierali.

Prizeral sa na to aj jeden otec s dieťaťom, ktoré držal za ruku. Chlapček sa pozeral na malé morské hviezdice očami plnými smútku. Všetci tu stáli, pozerali, ale nik nepohol ani prstom. Chlapček sa zrazu vyšmykol z otcovej ruky, vyzul sa a rozbehol sa na pobrežie. Sklonil sa a do malých rúčok nabral tri malé hviezdice a utekal ich zaniest do vody. Potom sa vrátil a pokračoval vo

Pokus doma s deťmi (foto: Zuzana Vnenčáková)

svojej práci.

Z betónového zábradlia ktosi zvolal:

„Čože to robíš, chlapče?“

„Odnášam do mora morské hviezdice. Ináč všetky zahynú na pobreží,“ odpovedalo chlapča a bežalo ďalej.

„Je ich tu na pobreží na tisíce, je ich tak mnoho, že ich nemôžeš zachrániť všetky!“ kričal muž. „To sa stáva na pobreží každého mora. Nemôžeš zmeniť veci!“

Chlapča sa usmialo, sklonilo sa, vzalo ďalšiu morskú hviezdicu a hodilo ju do vody a povedalo: „Pre túto hviezdicu som veci zmenil.“ Muž sa na chvíľu stiahol, sklonil sa, vyzul a zostúpil na pobrežie a začal zbierať morské hviezdice a hádzať ich do vody. Po chvíľi zostúpili na pobrežie dvaja chlapci a tak zbierali hviezdice už štyria. O pár minút ich bolo už päťdesiat, potom sto, dvesto, tisíc a všetci odnášali morské hviezdice do vody. A tak ich všetky zachránili.

Na zmenu sveta by stačilo, keby niekto, hoci malý, mal odvahu začať.

> Výzva 20

Rozhodnite sa a začnite bojovať. **Pozrite sa na zoznam vecí, ktoré pomáhajú zmenšiť negatívne klimatické zmeny. Vyberte si, s čím môžete meniť svet a začnite už dnes.**

Zoznam tipov „ako zachrániť svet“

Choď do školy (mesta, kina...) pešo, na bicykli alebo kolobežke. Obmedz cestovanie autom a autobusmi.

Väčšina dopravných prostriedkov vypúšťa do ovzdušia zmes plynov, ktoré ho znečisťujú a prispievajú ku globálnemu otepľovaniu.

Recykluj.

Zmiešaný odpad sa ukladá na skládky alebo sa spaľuje. Pritom najmä z nevytriedených plastov uniká množstvo chemikálií, ktoré znečisťujú ovzdušie, vodu i pôdu.

Produkuj menej odpadu. Kúp si radšej nebalené ovocie a zeleninu, pečivo, prines si na ne vlastné vrečko (napr. zo starých záclon a pod.). Dones si vlastnú tašku či batoh, do ktorého dáš nákup.

Nie všetky plasty sa dajú recyklovať, iné môžu prejsť recykláciou len niekoľkokrát. Takisto ani všetky druhy papiera nie sú vhodné na recykláciu. Zo zmiešaného odpadu sa pri spaľovaní uvoľňuje CO₂. Ideálnou cestou je vyhadzovať čo najmenej.

Nepoužívaj slamku. Odmietni si ju zobrať aj v kine či fastfoode.

Si už dosť veľký na to, aby si vedel piť z pohára. Slamky patria medzi plastové výrobky, ktoré sa nedajú recyklovať a končia na skládkach, v riekach a oceánoch, kde spôsobujú problémy vodným živočíchom a vtáctvu. Stále je dosť miest, kde ti ich budú dávať, ale čím viac ľudí ich bude odmietať, tým skôr rôzne podniky a firmy pochopia, že je zbytočné ich nakupovať...

Začni používať tuhý alebo guľôčkový dezodorant, sprav si domácu, ručne vyšľahanú šľahačku z čerstvej smotany, vyhni sa nákupu sprejov obsahujúcich freóny.

Freóny sú takisto zaradené medzi skleníkové plyny. Nájdeš ich v baleniach rôznych sprejov (napr. v dezodorantoch), v starých chladničkách, ale aj v šľahačke v spreji, ktorú bežne kúpiš v potravinách.

Predtým, ako si vypýtaš nový sveter, tričko, nohavice, topánky... sa zamysli, či ich naozaj potrebuješ. Nevhadjuj niečo len preto, že to má dieru alebo preto, že sa ti to už nepáči. Nauč sa zašit si deravú ponožku. Dohodni sa so spolužiakmi v triede alebo s kamarátmi a urobte si výmenné trhy s oblečením.

Rýchlosť, akou nakupujeme oblečenie, a množstvo, koľko ho nakupujeme, sú obrovské! Samozrejme, že chceme, aby stálo čo najmenej. Chceme všetko a chceme to rýchlo. Ideálne hneď. Ale málokto sa zamyslí nad tým, ako je možné, že je to všetko také lacné. Veľkú časť oblečenia v nákupných centrách tvorí tovar vyrobený práve v krajinách ako je India, kde ľudia (a často aj deti!!!) pracujú v hrozných podmienkach a za biedny plat. Materiály sú nekvalitné, často z umelých vlákien, takže toto oblečenie sa rozkladá rovnako ťažko ako napr. plastová fľaša!

> Výzva 21

Človek je vrcholom stvorenia, ale napriek tomu nedokáže prírodu skrotiť a ovládať. Pánom sveta je Stvoriteľ. Jeho moc spočíva v jeho nekonečnej Láske. A k tomu pozýva aj nás, k láske a starostlivosti o jeho stvorenie. **Pozývame vás k modlitbe – či už individuálnej, alebo spoločnej s priateľmi, či doma v rodine.** Tipy na úmysly modlitieb:

- » vďaka za krásny svet, ktorý Pán Boh stvoril z lásky pre nás ľudí
- » vďaka za Kéralu, nádhernú vzdialenú krajinu
- » odprosenie za nás ľudí, ktorí sa zle správame k prírode
- » odprosenie za konzum a nemiernosť
- » prosba za ľudí Kéraly, ktorí trpia následkom povodní
- » prosba za tých, ktorí prišli o svoj domov a prácu
- » prosba za tých, ktorí stratili počas záplav niekoho blízkeho
- » prosba o večný život v Bohu pre tých, čo zomreli počas záplav
- » prosba o požehnanie pre projekty obnovy Kéraly
- » vďaka a prosba o požehnanie pre všetkých dobrovoľníkov a podporovateľov obnovy
- » prosba za našu zodpovednosť, aby sme svojim zodpovedným životným štýlom predchádzali klimatickým zmenám

